

ZAKON Br. 04/L-156 O KONTROLI DUVANA

Skupština Republike Kosovo;

U skladu sa članom 65 (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja

ZAKON O KONTROLI DUVANA

**POGLAVLJE I
OPŠTE ODREDBE**

**Član 1
Cilj**

1. U cilju zaštite javnog zdravlja, sadašnje i budućih generacija, od razornih zdravstvenih, socijalnih, ekonomskih i ekoloških posledica od upotrebe duvana i eksponiranja duvanskom dimu, ovim zakonom se utvrđuju mere za zabranu, ograničenje upotrebe duvanskih proizvoda, sastava duvana, suzbijanju štetnih posledica od upotrebe duvanskih proizvoda i nadgledanje sprovođenja zakona.

2. Za postizanje cilja ovog zakona utvrđuju se ove mere kako bi:

2.1. obezbedili da svi građani budu ravnopravno i efikasno zaštićeni od eksponiranja duvanskom dimu u zatvorenim prostorijama, radnim i javnim prostorijama, kao i posebnim javnim prostorijama i u sredstvima javnog transporta;

2.2. Sprečavali ili redukovali pušenje duvana uz utvrđivanje normi koje uređuju sredinu bez duvanskog dima.

2.3. Eliminirali podsticanje pušenja koje dolazi preko reklama, uz zabranjivanje svih reklama, kao i neposrednih i posrednih promocija.

2.4. Informisali ljudstvo u vezi specifičnih opasnosti i štete od upotrebe duvanskih proizvoda, o mogućim zdravstvenim posledicama, o prirodi zavisnosti, smrtonosnoj pretnji koje predstavlja konzumiranje duvana i izlaganje duvanskom dimu.

2.5. savetovali protiv upotrebe duvana i za podsticaj obustave korišćenja duvanskih proizvoda od korisnika;

2.6. zabranili pristup i kupovinu duvanskih proizvoda za maloletnike;

2.7. zaštitili od prouzrokovanih šteta od upotrebe duvanskih proizvoda;

2.8. promovisali zdravlje i prava čoveka u Okvirnoj Konvenciji Svetske zdravstvene organizacije za kontrolu duvana.

**Član 2
Definicije**

1. Izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju ova značenja:

1.1. **Duvan** - biljka porodice Nicotiniaceae raznih vrsta i tipa, genetski modifikovanih i nemodifikovanih, sa svim njenim sastojcima.

1.2. **Duvanski proizvod** - duvanski proizvodi (genetski modifikovanih ili nemodifikovanih) ili delimično od duvana, koji se upotrebljavaju za pušenje, privlačenje nosom, usisavanje, žvakanje, ili bila koja druga vrsta konzumiranja.

1.3. **Kontrola duvana** - mere za smanjenje zahteva i štete, s ciljem poboljšanja zdravlja stanovništva eliminisajući ili redukujući upotrebu duvanskih proizvoda i eksponiranju duvanskom dimu.

1.4. **Katran** - suvi ostatak duvanskog dima bez nikotina.

1.5. **Nikotin** - otrovni alkaloid koji se nalazi u duvanu i ima otrovno dejstvo na autonomskom nervnom sistemu i drugim organskim sistemima.

1.6. **Sastojci** - svaka vrsta substance ili elemenata, izuzev bilo kog dela procesirane prirodne duvanske biljke koja se upotrebljava u proizvodnju duvanskih proizvoda a koja je prisutna u finalnoj proizvodnji i ako je u izmenjenom obliku, uključujući i papir, filter, boje i lepak.

1.7. **Pušenje duvana** - upotreba duvanskih proizvoda, bez obzira da li je dim cigarete ispušten njenim sagorevanjem na aktivan ili pasivan način, a koje ima za posledicu utvrđena oštećenja za zdravlje aktivnih i pasivnih pušača koji su eksponirani dimu duvana.

1.8. **Sprečavajuće mere protiv pušenja duvana** - delovanja koja imaju za cilj unapređenje, očuvanje i poboljšanje zdravlja, kao i uzdizanje kvaliteta života građana.

1.9. **Zatvoreni prostor** - svaki pokriveni prostor s krovom ili plafonom, koji je pokretan ili nepokretan, i ograđen jednim ili dva i više strana, bez obzira na vrstu upotrebljenog materijala i bez obzira da li je struktura stalna ili privremena.

1.10. **Otvoreni prostor** - svaki javni prostor koji nije zatvoren.

1.11. **Javni prostor** - zatvoreni prostor koji se namenjuje boravku dva ili više lica i obuhvata prostor u kojem se obavljaju aktivnosti iz oblasti zdravstva, socijale, vaspitanja, obrazovanja, sporta i rekreacije, kulturno umetničkih, uslužno ugostiteljskih lokala, prostor za prijem, sastanke i susrete, radna mesta u javnoj ili privatnoj svojini, sve sale za okupljanje ljudi i javna prevozna sredstva.

1.12. **Radni prostor** - svako mesto upotrebljeno od jednog ili više lica tokom rada, bez obzira dali se radi s naknadom ili dobrovoljno, i obuhvata sve priložene ili vezne prostore koji se obično upotrebljavaju tokom procesa rada ili povremeno.

1.13. **Javno mesto** - mesto gde svako lice ima slobodan pristup kao što su ulica, pijaca, park i slično.

1.14. **Transportna sredstva** - svako javno ili privatno prevozno sredstvo upotrebljeno za prevoz građana.

1.15. **ISO** - Međunarodna organizacija za standardizaciju ISO je standardizovana mreža nacionalnih institucija.

1.16. **Sukob interesa** - sukob između dveju službenih dužnosti i privatnih interesa koje nosi javni položaj, ili kandidat za javni položaj, koji ima odgovornost za kontrolu duvana, i koji se može nadovezati sa njegovim interesima, ili interesima njegove rodbine.

1.17. **Opomene i poruke za zdravlje** - pisani tekst i prateće fotografije sa traženim bojama od ministarstva da se postave na pakovanjima i oznake duvana o zdravstvenim i drugim posledicama od upotrebe duvana i eksponiranju prema dimu duvana, kao i bilo koje druge pisane poruke.

1.18. **Ministar** - Ministar zdravstva.

1.19. **Ministarstvo** - Ministarstvo zdravstva.

1.20. **Vlada** - Vladu republike Kosova

1.21. **Pakovanje i spoljašnja označenja vezana za proizvodnju duvana** - upotrebljeno pakovanje i označenje u proizvodima prodaje na malo.

1.22. **Lice** - svako fizičko, pravno lice, kao i svi poslovni subjekti.

1.23. **Odgovorno lice za prostore** - rukovodioc, vlasnik, menadžer, ili drugo odgovorno lice za zatvoreni, otvoreni, javni prostor, javni, radni prostor, ili sredstva javnog prevoza.

1.24. **Nosilac javnog položaja** - službeno lice, službeni predstavnik, savetnik, inspektor, policijski zvaničnik, carinski zvaničnik, ili vladin službenik izabran na centralnom ili lokalnom nivou upravljanja.

1.25. **Prodavac** - svako lice koje prodaje na malo, veliko, izvozi i uvozi duvanske proizvode i njegove proizvode.

1.26. **Reklame i promovisanja duvana** - svaka aktivnost s ciljem, efektom, ili očekujućim efektom promovisanja duvanskih proizvoda ili upotrebe duvana na neposredan ili indirektan način.

1.27. **Direktno ili indirektno sponzorstvo** - svaki oblik doprinosa u jednom događaju, aktivnosti, organizacije ili pojedinca, koje ima za cilj, efekat, ili mogući efekat promovisanje jednog duvanskog proizvoda, ili korišćenje duvana.

1.28. **Industrija duvana** - proizvođači, prodavci na veliko i uvoznici.

1.29. **Mandatne kazne** - sve kazne koje nadzorni organ primenjuje na licu mesta.

POGLAVLJE II REGULISANJE, TESTIRANJE I IZVEŠTAVANJE DUVANSKIH PROIZVODA

Član 3 Regulisanje duvanskih proizvoda

1. Zabranjuje se proizvodnja i promet cigareta koje zadrže sastojke s ovim vrednostima:

1.1 više od deset (10) mg katrana po jednoj cigareti,

1.2 više od 1 mg nikotina po jednoj cigareti,

1.3 više od deset (10) mg ugljen monoksida po jednoj cigareti.

2. Nijednom licu se ne dozvoljava proizvod ili prodaja duvanskih proizvoda koji ne ispunjavaju vrednosti i standarde proizvoda utvrđenih prema ovom zakonu.

3. Uvezeni duvanski proizvodi treba da ispunjavaju utvrđene standarde prema stavu 1 ovog člana, osim cigara i cigarilosa, duvana za lulu i rezanog duvana za motanje.

4. Duvanski proizvodi koji se nalaze u posedu ili pod kontrolom nekog proizvođača ili prodavca duvana, ili namenjen tržištu, koji ne ispunjavaju standarde treba da se uništavaju, snoseći sve troškove samog subjekta, obuhvatajući i novčanu kaznu.

Član 4 **Testiranje duvanskih proizvoda**

1. Ministarstvo, bazirajući se na naučne podatke, zadržava pravo na obustavu upotrebe raznih sastojaka u proizvodnji duvana.

2. Svi duvanski proizvodi koji se proizvode ili se uvoze za tržište Kosova treba da se testiraju.

3. Testiranja za katran, nikotin i ugljeni monoksid za cigarete se vrše u licenciranim laboratorijama ili ovlašćenih od Ministarstva najmanje jednom godišnje.

4. Ministarstvo zadržava pravo da traži od proizvođača ili uvoznika duvana dodatne testove radi utvrđivanja i ocene zadržavanja drugih supstancija koje nisu obuhvaćene u stavu 3 ovog člana.

5. Testiranja za substance obuhvaćenih u stavu 3. ovog člana treba da se vrše sa utvrđenim standardima od Ministarstva preko sprovođenja ISO standardova. Treba da se upotrebljavaju ovi standardi: ISO standardi 4387 za katran, 10315 za nikotin i 8454 za ugljen monoksid. Tačnost predstavljanja količine katrana, nikotina i ugljen monoksida u pakovanju se proverava preko ISO standarda 8243.

6. Testiranja i njihovi rezultati se predaju u vremenskom roku kojeg utvrđuje Ministarstvo.

7. Proizvođač ili uvoznik proizvoda duvana treba da podnosi Ministarstvu svaku promenu hemijskog sastava duvanskih proizvoda.

8. Ukoliko se sastav preuzetog uzorka iz jedne serije duvanskih proizvoda, dokazuje od licencirane laboratorije da se ne pridržava vrednostima predviđenih po zakonu, onda se ta serija povlači iz tržišta.

9. Ministarstvo nadgledaće ispravnost i tačnost podataka sastojaka duvanskih proizvoda koji se proizvode ili se uvoze i prodaju na Kosovskom tržištu.

10. Zahtev za dodatno testiranje prema stavu 3. ovog člana može da pokrene Sanitarni inspektorat.

Član 5 **Izveštavanje sadržaja i emitiranje duvanskih proizvoda**

1. Proizvođači i uvoznici duvanskih proizvoda treba da podnose Ministarstvu spisak svih sastojaka i njihovih količina koje se upotrebljavaju tokom proizvodnje duvanskih proizvoda jednom godišnje, u prvom tromesečju godine.

2. Spisak treba da sadrži obrazloženje o uključivanju sastojaka u duvanskim proizvodima, i kategoriju sastojaka.

3. Spisku treba da se prilože toksikološki podaci od proizvođača ili uvoznika za sastojke duvanskih proizvoda, pozivajući se na njihove efekte po zdravlju i osobine koje prouzrokuju zavisnost.

4. Duvanski sastojci treba da se poređuju u spisku prema njihovoj težini.

POGLAVLJE III
PAKOVANJE I OZNAČAVANJE DUVANSKIH PROIZVODA

Član 6

Napomene i označavanja na pakovanjima duvanskih proizvoda

1. Duvanski proizvodi koji se prodaju na Kosovskom tržištu treba da imaju označenja saglasno sa odredbama predviđenim zakonom i da imaju informacije za negativne posledice po ljudskom zdravlju od upotrebe duvana u skladu sa zakonom o upotrebi jezika.

2. Svako pojedinačno pakovanje duvanskog proizvoda koji se proizvodi, uvozi, nalazi se u opticaju i prodaje se na Kosovskom tržištu treba da sadrži ove podatke:

2.1. Nikotina,

2.2. Katrana,

2.3. ugljen monoksida,

2.4. serijski broj ili njegovu ekvivalentnost,

2.5. naziv i adresu proizvođača i uvoznika,

2.6. broj jedinica u pojedinačnim pakovanjima duvanskih proizvoda,

2.7. naziv i adresa ambalažera, u slučajevima kada proizvođači nisu izvršili sami pakovanje.

3. Svaka jedinica pakovanja duvanskog proizvoda treba da ima ove napomene:

3.1. Najmanje jednu od opštih opomena:

3.1.1. "Pušenje duvana ubija" ili

3.1.2. "Pušenje duvana prouzrokuje prevremenu smrt"

3.2. Najmanje jednu od dodatnih opomena:

3.2.1. "Duvan šteti vaše zdravlje"

3.2.2. "Pušenje duvana prouzrokuje rak"

3.2.3. "Pušenje duvana od trudnica oštećuje razvoj deteta"

3.2.4. "Pušenje duvana prouzrokuje infarkt i moždani udar"

3.2.5. "Pušenje duvana skрати vaš život"

3.2.6. "Da zaštitimo decu: ne dozvoljavajte da usisavaju dim vaše cigarete"

3.2.7. "Duvan prouzrokuje starenje kože"

3.2.8. "Pušenje duvana je zavisna bolest"

3.2.9. "Pušači duvana umiru mladi"

3.2.10. "Vaš lekar može da vam pomogne da prestanete sa pušenjem duvana".

3.2.11. "Pušenje duvana skraćuje život"

3.3. Kombinovane opomene:

3.3.1. Fotografija ili druga ilustracija i korespondirajući tekst dodatne opomene.

4. Opšte i dodatne opomene treba da se predstavljaju na takav način da prilikom okretanja pakovanja, opomene stalno i redovno pojavljuju.

5. Opšta opomena se štampa na glavnoj čelnoj stranici jedinice pakovanja duvana i treba da obuhvata trideset i dva odsto (32%) ove vidne površine osim providnih namotača.

6. Dodatna opomena se štampa na drugoj zadnjoj najvidljivijoj površini jedinice pakovanja duvanskih proizvoda i treba da obuhvata četrdeset i pet odsto (45%) ove površine osim providnih zamotača.

7. Kombinovana opomena pokriva četrdeset pet odsto (45%) zadnje površine jedinice duvanskog proizvoda.

8. Tekst opštih opomena, dodatne i kombinovane, se ograničava sa jednom debljom linijom dva (2) do tri (3) mm.

9. Tekst o podacima za nikotin, katran i ugljen monoksid i tekst opomena treba da se:

9.1. odštampa sa crnim Helvetskim fontom, označen, debeo u belo pozadini. Veličina fonta treba da bude takva da tekst pokriva najveći deo površine predviđene za opomenu;

9.2. da bude malim slovima izuzev prvog slova ispoštujući pravila pravopisa;

9.3. da se postavi na centralnom delu paralelno sa gornjim krajem pakovanja;

9.4. tekst se ograničava s jednom linijom debljine tri (3) do četiri (4) mm koja ne podudara ili susreće ili prepliće tekst opomene ili drugih informacija;

9.5. tekst treba da bude na službenom jeziku ili jezicima.

10. Odštampanje teksta opomene se ne dozvoljava da se izvrši na taksativnoj banderoli pakovanja.

11. Odštampani tekst treba da bude neizbrisiv i da se ne može skidati bez oštećenja teksta, i da ne bude ni u kom slučaju sakriven drugim štampanjima na jedinicama pakovanja ili da se skine ili oštećuje tokom otvaranja pakovanja.

12. Pakovanje treba da se beleži serijskim brojem ili drugom pristupačnom metodom koja čini mogućim lakše utvrđivanje mesta i vremena proizvodnje duvana.

13. Svaka jedinica pakovanja duvanskih proizvoda treba da ima fotografiju obeshrabrenja upotrebe duvanskih proizvoda utvrđenih podzakonskim aktom od Ministarstva.

14. Opisujuće opomene, fotografije zdravlja, treba da budu stalno prikazane u svakom delu predstavljanja svih jedinica duvanskih proizvoda i van kutije i označenja.

15. Opomene, fotografije ili ilustracije bojom i poruke za štetne efekte duvana po zdravlje treba da budu predstavljene u vremenskom intervalu s rotacijom, na takav način da se obezbede redovno prikazivanje svih dodatnih opomena.

16. Normalno otvaranje kutije ne treba oštetiti, pokriti, prekinuti, ili na drugi način ometati vidljivost napomena i poruka. Napomene i poruke ne treba da budu pokrivene bilo kojom oznakom, pečatom, ili nekim drugim dizajnom.

17. Pakovanja u prodaji na malo duvanskih proizvoda ne treba da sadrže neki dizajnirani materijal, koji

izmenjuju pakovanje posle prodaje na malo, obuhvatajući, ali ne izuzimajući:

- 17.1. aktivirajuća povezivanja grejanjem;
- 17.2. boje ili crte dizajniranih za prikazivanje posle određenog vremena;
- 17.3. boje koje imaju fluorescentna prikazivanja pod određenim svetlostima;
- 17.4. dizajnirane delove za ogrebanje ili trenje za otkrivanje nekog teksta ili fotografije;
- 17.5. lepljene delove;
- 17.6. delove koji se sklapaju.

18. Ministarstvo zdravstva zadržava pravo da izmeni ili dodaje opšte, dodatne ili one kombinovane napomene.

19. Ministarstvo će utvrditi kombinovane napomene podzakonskim aktom.

Član 7

Zabrana prevara na pakovanju, označavanju i dizajnu proizvoda

Jedinica, pakovanje, spoljašnje označavanje i dizajn ili izgled duvanskih proizvoda ne treba da promovišu na bilo koji način proizvode koji pružaju neadekvatne, obmanjujuće informacije, ili mogu da stvaraju pogrešan utisak u vezi s karakteristikama proizvoda, uticaja po zdravlju, opasnostima ili emisiju duvanskih proizvoda. Ovde se obuhvata upotreba bilo kojeg izraza, opisivača, oznake, figure, boje, ili neke druge oznake koje neposredno ili indirektno stvaraju, ili mogu da stvore pogrešan utisak, da je jedan određeni proizvod duvana manje štetan od drugog, kao što su n.pr. "meko", "lako", "ekstra lak", "ekstra", "ultra" i druge izraze na bilo kojem jeziku, koji mogu da zbunjuju potrošača, uključujući i slučajeve kada se upotrebljavaju kao deo naziva tipa i vrste.

POGLAVLJE IV

ZABRANA REKLAMIRANJA, PROMOVISANJA I SPONZORISANJA DUVANSKIH PROIZVODA

Član 8

Zabrana reklamiranja, promovisanja i sponzorisanja duvanskih proizvoda

1. Zabranjuju se sve domaće i međugranične reklame, promovisanja, sponzorisanja ili aktivnosti i nijedno lice, bilo na neposredan ili indirektnan način, se ne dozvoljava da:
 - 1.1 podstiče bilo koju formu reklamisanja, promovisanja i sponzorisanja;
 - 1.2 proizvodi, objavi, ili pruži pristup bilo kakvoj reklami, promovisanju, ili sponzorisanju;
 - 1.3 uključuje se ili učestvuje na nekoj reklami, promovisanju, ili sponzorisanju u svojstvu medija ili organizatora događaja, značajna osoba ili drugi učesnik, kao primalac bilo kojeg sponzorisanog doprinosa, ili kao posrednik koji olakšava kakav doprinos uključujući i bilo koji sponzorisan doprinos, ili kao posrednik koji olakšava neki takav doprinos obuhvatajući i bilo koje komercijalno komuniciranje, delovanje ili praksu koja promoviše ili može da promoviše nekog proizvođača duvana, prodavca na veliko, ili neposrednog ili indirektnog uvoznika.
2. Zabranjuju se sve reklame, promovisanja i sponzorisanja duvana, sponzorisanja i inicirana od nekog stranog državljana ili zemlje na teritoriji Republike Kosova.
3. Zabranjuje se reklamisanje proizvoda koji prema ovom zakonu nisu proizvodi duvana ili njihovim izgledom, nazivima i cilju upotrebe, podstiču upotrebu duvanskih proizvoda.

4. Zabranjuje se poklon duvanskih proizvoda iz subjekata koji proizvode, uvoze ili trguju istima.
5. Zabranjuje se sponzorisanje programa u pisanim i elektronskim medijima, događajima ili aktivnostima od proizvođača ili uvoznika duvanskih proizvoda u cilju tajnog ili otvorenog podsticanja upotrebe duvanskih proizvoda.
6. Reklamisanje u saglasnosti sa ovim članom ne obuhvata ova obaveštenja:
 - 6.1 za dobijene cene i drugih javnih priznavanja za kvalitet nekih proizvoda, radni uspesi, proizvodni uspesi i drugo, koje su postignuti tokom proizvodnje duvanskih proizvoda, ali bez citiranja naziva proizvoda od proizvođača i uvoznika duvanskih proizvoda preko medija;
 - 6.2 tokom održavanja specijalizovanih sajmova i izložbi u prostoru sajma ili izložbe u vremenu eksponiranja novih proizvoda, koji se organizuje u zatvorenim prostorima;
 - 6.3 za kvalitet i druge karakteristike duvanskih proizvoda objavljenih stručnim knjigama, časopisima i drugim stručnim izdanjima koje su namenjene posebno za proizvođače i uvoznike ovih proizvoda;
 - 6.4 za druge karakteristike duvanskih proizvoda koje potrošači mogu uzimati u objektima gde se vrši prodaja duvanskih proizvoda, saglasno sa zakonom.

POGLAVLJE V PRODAJA DUVANSKIH PROIZVODA

Član 9 Ograničavanje prodaje duvanskih proizvoda

1. Prodaja ili pružanje duvanskih proizvoda se zabranjuje u:
 - 1.1 svim zdravstvenim institucijama, obuhvatajući i dvorište pod upravom institucije;
 - 1.2 sve vaspitne i obrazovne institucije, obuhvatajući i dvorište pod upravom institucije;
 - 1.3 sve vrste sportskih, rekreativnih i kulturnih vrsta, obuhvatajući i dvorište pod upravom institucije.
2. Duvanski proizvodi ne smeju biti postavljeni ili biti vidljivi u nijednoj trgovini, osim da budu vidljivi u trenutku transakcije prodaje, i ne smeju biti izloženi u komercijalnu svrhu na nijednom drugom mestu.
3. ne smeju biti postavljeni duvanski proizvodi u mestima gde se potrošač može sam poslužiti.
4. Prodaja duvana preko prodajnih aparata se dozvoljava samo u zatvorenim prostorijama hotelijerskih – ugostiteljskih objekata koji ispunjavaju uslove po ovom zakonu.
5. Nijednom licu se ne dozvoljava prodaja duvanskih proizvoda van originalnog pakovanja proizvođača ili uvoznika.
6. Duvanski proizvodi se mogu prodavati samo u zatvorenim pakovanjima.

Član 10 Sprečavanje pristupa maloletnika duvanskim proizvodima

1. Nijednom licu se ne dozvoljava da maloletnicima prodaje duvanske proizvode.

2. Nijednom maloletniku nije dozvoljeno da prodaje duvanske proizvode.
3. Nijednom licu se ne dozvoljava da zapošljava nekog maloletnika da prodaje duvanske proizvode.
4. Prodavci duvanskih proizvoda na malo se obavezuju da u njihovim mestima prodaje postavе znakove zabrane prodaje duvanskih proizvoda licima mlađih od osamanest (18) godina.
5. Nijednom licu se ne dozvoljava prodaja:
 - 5.1. slatkiša, igrački i drugih proizvoda namenjenih za decu, koje imaju oblik bilo koje vrste duvanskih proizvoda.
 - 5.2. proizvoda koji nisu proizvod duvana, ali imaju naziv proizvođača duvana, ili naziv bilo koje vrste duvana ili znaka raspoznavanja, amblema, ili sličnim znakovima, koji asociraju na duvanske proizvode.
6. Ministarstvo može da preduzima dodatane mere u vezi sa prodajom duvanskih proizvoda kako bi odstranili pristup mladih u duvanske proizvode.

POGLAVLJE VI SREDINE BEZ DUVANSKOG DIMA

Član 11 Zaštita od izlaganja duvanskom dimu

1. Zabranjuje se pušenje duvana na:
 - 1.1 javnom prostoru;
 - 1.2 radnom prostoru;
 - 1.3 javnim transportnim sredstvima;
 - 1.4 otvorenim prostorima utvrđenim stavom 3. ovog člana
2. U zgradama višespratnicama, nijednom licu nije dozvoljeno pušenje duvana u jednom zajedničkom prostoru zgrade.
3. Nijednom licu se ne dozvoljava da puši duvan na nekom otvorenom prostoru koji je:
 - 3.1 U upravljanju vaspitno-obrazovnih institucija;
 - 3.2 U blizini ulaza/izlaza javnih prostorija, radnih prostorija i zdravstvenih institucija
 - 3.3 Dečje igralište
 - 3.4 Stadion, arena, ili prostor za bilo koju predstavu.
4. Zabrane pušenja duvana utvrđenih ovim članom primenjivaće se i za upotrebu oprema koja proizvode emisiju nikotina ili drugih supstanci koja potiču iz duvana, osim ako je ta oprema dozvoljena da se upotrebi od Ministarstva kao terapija za zamenjivanje nikotina ili za druge zdravstvene ciljeve.
5. Izuzev stava 1,2, i 3 ovog člana, pušenje duvana se dozvoljava samo u prostorima namenjenih za pušenje duvana u institucijama gde se tretiraju nepokretna lica, lica sa mentalnim poremećajima, gde se smeštaju stare osobe, i u popravnim institucijama. Dozvola važi za lica koja se tretiraju i/ili zadržavaju u ovim institucijama.

6. Izuzev stava 1,2, i 3 ovog člana odgovorno lice hotela ima pravo da nameni posebne sobe za goste koji upotrebljavaju duvan.

7. Ministarstvo podzakonskim aktom utvrdiće uslove u prostoru za pušenje duvana, za institucije prema stavu 4 i 5 ovog člana.

8. Svako pitanje koje se može pokrenuti u vezi dozvole pušenja duvana na nekoj određenoj situaciji treba da se reši u korist zaštite svih radnika i članova javnosti, za stvaranje slobodne sredine od duvanskog dima.

Član 12 **Dužnosti odgovornog lica za prostor**

1. Odgovorna lica za specifične prostore u članu 11, stav 1, 3, 5 i 6 ovog zakona imaju za zadatak da:

1.1 postavljaju znakove “zabranjuje se pušenje duvana i vrednost kazne” na osnovu formata, sadržaja, dizajna, veličine, vidljivosti, mestu i svih drugih materijala utvrđenih podzakonskim aktom ministarstva;

1.2 Udaljavaju sve pepeljare iz zatvorenih prostorija gde je zabranjeno pušenje;

1.3 nadgledaju ispoštovanje zabrane pušenja duvana;

1.4 preduzimaju korake u zaustavljanju lica u slučaju pušenja duvana na mestu gde je to zabranjeno, tražeći od lica da ne puše duvan, da ne pruže uslugu, da zatraže da se to lice udalji iz lokala ili javnog prevoza kada je sigurno da se to učini, i da kontaktiraju odgovarajuće organe za nadgledanje sprovođenja zakona;

1.5 Poslodavac skida od neto plače pedeset (50) evra od svakog fizičkog lica koji puši na radnom mestu na osnovu prethodnog izveštavanja od strane odgovornog lica.

POGLAVLJE VII **SUZBIJANJE, SAMOSOVEŠĆIVANJE I VASPITANJE**

Član 13 **Mere sprečavanja**

1. Vlada Kosova formira međuministarski savet za kontrolu duvana s ciljem zaštite javnog zdravlja.

2. Savet će imati 15 članova gde su uključeni: predstavnici Ministarstva Zdravstva, Obrazovanja Nauke i Tehnologije; Finansija, Rada i Socijalne Zaštite; Pravde; Unutrašnjih Poslova; Sredine i Prostornog Planiranja; Infrastrukture; Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralog Razvoja; Kulture, Omladine i Sporta, zdravstveni profesionalni radnici, predstavnici sredstava informisanja i civilnog društva.

3. Predsedavajući ministarskog saveta za kontrolu duvana treba da bude Ministarstvo zdravstva.

4. Mere za osveščivanje i vaspitanje:

4.1. Javna Radio-televizija Kosova treba da emitira vaspitne programe da bi se objasnili štetni efekti od pušenja duvana, bez neke finansijske nadoknade, za svaki mesec najmanje četrdeset i pet (45) minuta. Ovi programi moraju se emitovati od 08:00 do 22:00 časova. Jednu kopiju programa treba objaviti na stranici emitera i dotičnih medija. Emitiranje programa, i vreme trajanja, mora se monitorisati od strane Međuministarskog odbora.

4.2. Privatne radio-televizije emitiraju edukativne programe da bi objasnili štetne efekte od duvana.

4.3. Ministarstvo za obrazovanje, nauku i tehnologiju pripremiće kurikulum za upoznavanje i prikazivanje deci i omladini o zdravstvenim štetnim posledicama duvanskih proizvoda i od izlaganja duvanskom dimu.

4.4. Ministarstvo za zdravstvo se obavezuje da preduzme potrebne aktivnosti s ciljem sastavljanja programa koji ohrabruju pojedinca kako bi prekinuo upotrebu duvanskih proizvoda.

POGLAVLJE VIII ZAŠTITA POLITIKA KONTROLE DUVANA OD KOMERCIJALNIH INTERESA I DRUGIH INTERESA INDUSTRIJE DUVANA

Član 14

Ograničenja međuzavisnosti između Vlade i industrije duvana

1. Međuzavisnost između Vlade i industrije duvana treba da budu ograničena samo na one potrebne za efektivno regulisanje industrije duvana ili proizvoda duvana.
2. Kada je neko međudelovanje ili kontakt između Vlade i industrije duvana potrebno za efektivno regulisanje, Vlada treba da obezbedi potpunu transparentnost.

Član 15

Obustavljanje partnerstva Vlade i usvajanje ili prihvatanje inicijativa industrije duvana

1. Vlada ne treba da učestvuje u podršci, prilagođavanju ili prihvatanju:
 - 1.1 partnerstva bilo koje vrste industrije duvana, obuhvatajući inicijative ili aktivnosti industrije duvana opisanih, karakterizovanih, shvaćenih, ili koje mogu biti percipirane kao socijalna odgovornost;
 - 1.2 neki neobavezujući ili neprimenjujući sporazum, memorandum sporazumevanja, dobrovoljnog aranžiranja, ili neki kodeks ponašanja industrije duvana umesto legalnih primenjujućih mera kontrole duvana;
 - 1.3 neki finansijski ili neposredni ili indirektni izvorni doprinos, ili obuhvatanje na bilo koji način u neku inicijativu, kampanju, ili neposredni ili indirektni program vezan s kontrolom duvana ili javnog zdravlja, obuhvatajući, ali ne isključujući, pristup mladih u vaspitne programe, kampanje za vaspitanje javnosti, i druge inicijative.

Član 16

Zabrana dobrovoljnih doprinosa iz industrije duvana

1. Zabranjuje se Vladi da prima neki dobrovoljni doprinos bilo koje vrste, finansijski ili drugi, sem ukoliko taj doprinos dolazi kao rezultat nekog zakonskog delovanja.
2. Zabranjuje se primanje nekog dobrovoljnog finansijskog doprinosa ili drugi doprinos bilo koje vrste, obuhvatajući i neki poklon ili privilegiju od nosioca javnog položaja.
3. Zabranjuje se da politička partija, kandidat, preko kampanje, ili preko nekog lica koji deluje u njihovo ime, da primi neki dobrovoljni finansijski doprinos ili drugi doprinos bilo koje vrste.
4. Odredbe ovog člana važiće i za prodavce duvana na malo kada ponuda, doprinosi, ili drugi postupci se vrše namerno, ili mogu imati uticaj, ili mogući uticaj na podsticanje interesa njegovog biznisa duvana.

Član 17 Nesaglasnost

1. Vlada ne treba da zapošljava, ugovara, ili angažuje neko lice za obavljanje posla ili da služi u bilo koji kapacitet, ukoliko je to lice profesionalno angažovano s industrijom duvana, ili je radio tu u poslednja dvanaest (12) proteklih meseca, ili ukoliko to lice ima neki drugi sukob interesa sa odgovornostima pololožaja, ugovora, ili usluge za kontrolu duvana.

2. Visoki zvaničnik koji okončava obavljanje javne funkcije za godinu dana nema pravo da se zaposli ili imenuje na rukovodećem položaju, ili da se uključi u kontrolu kompanije duvana, ukoliko njegovi zadaci tokom dvo- (2) godišnjeg perioda pre okončanja obavljanja javne funkcije neposredno su bili vezani s nadgledanjem ili kontrolom poslovanja tih kompanija.

Član 18 Zabrana podrške i privilegije biznisa duvana

Nijedna institucija ili državni organ ne treba da pruži podršku ili privilegije nekom licu ili kompaniji za prodaju na veliko ili malo, uvoz duvana, ili neku podršku ili privilegiju u vezi sa bilo kojom fazom uvoza ili prodaje duvanskih proizvoda.

POGLAVLJE IX NADGLEĐANJE I IZVRŠENJE

Član 19 Organi nadgledanja izvršenja

1. Izvršenje ovog zakona vrše centralni i opštinski inspektori i drugi organi, na osnovu utvrđene nadležnosti i odgovarajućim zakonima kao što su:

- 1.1 Sanitarni inspektori;
- 1.2 Inspektori zdravstva;
- 1.3 Tržišni inspektori;
- 1.4 Inspektori rada;
- 1.5 Inspektori obrazovanja;
- 1.6 Inspektori transporta;
- 1.7 Agencija protiv korupcije;
- 1.8 Policija Kosova.

2. Sanitarni inspektor vrši nadzor o sprovođenju člana: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, i člana 10, stava 4 i 5, člana 11, člana 12, 13, stava 4.1 ovog zakona.

3. Zdravstveni inspektor sprovodi član 9, stav 1.1 i član 11, stav 3.2 ovog zakona.

4. Tržišni inspektor sprovodi član 3, stav 3.2, član 9, član 10, stavovi 10.1 i 10.5 ovog zakona.

5. Inspektor rada sprovodi član 10, stav 3, član 11, stavove 1.2. i 3.2 ovog zakona.

6. Inspektor obrazovanja sprovodi član 9, stav 1.2, član 11, stav 3.1 i 3.3 ovog zakona.

7. Inspektor transporta sprovodi član 11, stav 1.3 ovog zakona.
8. Kosovska agencija protiv korupcije sprovodi član 14, 15, 16, 17 i 18 ovog zakona
9. Kosovska policija sprovodi član 11, stav 1.3, stav 2 i stav 3.4 ovog zakona, kao i asistira sanitarnoj inspekciji u nadgledanju sprovođenja ovog Zakona.
10. Sprovođenje stava 7 ovog člana, Policija Kosova vrši u saglasnosti sa utvrđenim procedurama sa zakonskim i podzakonskim aktima koji regulišu delatnost Policije.

Član 20 Izvršenje

1. Izvršenje mandatnih kazni nadzornih organa iz člana 19 ovog zakona vrši se na osnovu pravnih akata koji uređuju rad, delatnost i njihovo organizovanje.
2. Zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, predviđenog u skladu sa ovim Zakonom, vrše nadzorni organi.
3. Uz zahtev nadležnog organa za nadgledanje i sprovođenje izvršenja, Kosovska policija je dužna da pruža podršku tim organima.

POGLAVLJE X MANDATNE KAZNE I KAZNE

Član 21

1. Za dole navedena kršenja, lice se kažnjava kaznom kako sledi:
 - 1.1 Proizvođač ili uvoznik koji krši odredbe člana 3 i 4 ovog zakona, kažnjava se za prekršaje, novčanom kaznom u iznosu od dvadeset hiljada (20.000€) evra;
 - 1.2. Proizvođač ili uvoznik koji krši odredbe člana 5 ovog zakona, kažnjava se za prekršaje, novčanom kaznom u iznosu od sedam hiljada (7.000€) evra;
 - 1.3 Proizvođač, uvoznik ili prodavac na veliko, koji krši odredbe iz člana 6 i 7 ovog zakona, kažnjava se za prekršaje, novčanom kaznom u iznosu od dvadeset hiljada (20.000€) evra;
 - 1.4 Prodavac na malo, koji prodaje ili nudi za prodaju duvanske proizvode u suprotnosti sa članom 3, stav 2 ovog zakona, kažnjava se za prekršaje novčanom kaznom u iznosu od hiljadu (1.000€) evra;
 - 1.5 Prodavac na malo, koji prodaje ili nudi za prodaju duvanske proizvode u suprotnosti sa članom 6 i 7 ovog zakona, kažnjava se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od hiljadu (1.000€) evra;
2. Za dole navedene povrede, lice se kažnjava novčanom kaznom kako sledi:
 - 2.1 Proizvođač, prodavac ili njihovi agenti prodaje, udruženja ili ostale zajednice koja deluju u njihovo ime, ili neko odgovorno lice za iniciranje reklama, promocija ili sponzorstva duvana, utvrđene u članu 8 ovog zakona, kažnjavaju se novčanom kaznom za prekršaje u iznosu od dvadeset hiljada (20.000€) evra.

2.2. Entiteti koji proizvode ili objavljuju reklamne sadržaje, promocijalne ili određena sponzorstva iz člana 8 ovog zakona, kažnjavaju se novčanom kaznom za prekršaje od sedam hiljada (7.000€) evra.

2.3 Entitet koji distribuira reklamne, promocijalne ili sponzorske sadržaje, zabranjene prema članu 8 ovog zakona, ukoliko je po zdravom razumu morao biti svestan u vezi zabranjenog materijala, i kada je bio u poziciji da eliminiše ili onemogući pristup istom, ali to nije učinio, kažnjava se kaznom za prekršaje od deset hiljada (10.000€) evra.

2.4 Mediji ili organizator nekog događaja, kao i ostali učesnici koji učestvuju u reklamiranju, promociji ili sponzorstvu duvana, po članu 8 ovog zakona, kažnjavaju se kaznom za prekršaje od deset hiljada (10.000€) evra.

2.5 Fizičko lice koji krši član 8 ovog zakona, kažnjava se kaznom za prekršaje novčanom kaznom od hiljadu (1.000€) evra.

3. Za dole navedene povrede, lice se kažnjava kaznom kako sledi:

3.1 Pravno lice – poslovni subjekat koji krši član 9, stav 1,2, 3, i 4 ovog zakona kažnjava se novčanom kaznom za prekršaje od tri hiljade (3.000€) evra.

3.2 Fizičko lice koji krši član 9, stav 1, 2, 3 i 4 ovog zakona, kažnjava se kaznom za prekršaje novčanom kaznom od petsto (500€) evra.

3.3 Pravno lice – poslovni subjekt koji krši član 9, stav 5 i 6 ovog zakona, kažnjava se kaznom za prekršaje kaznom od dve hiljade (2.000€) evra.

3.4 Fizičko lice koje krše član 9, stav 5 i 6 ovog zakona, kažnjava se mandatnom kaznom od dve sto (200€) evra.

3.5 Pravno lice – poslovni subjekat koji krši i član 10, stav 1, 2, 3, 4 i 5 ovog zakona kažnjava se novčanom kaznom za prekršaje od dve hiljade (2.000€) evra

3.6 Fizičko lice koje krši član 10, stav 1, 2, 3, 4 i 5 ovog zakona, kažnjava se mandatnom kaznom od dve sto (200€) evra.

4. Za dole navedene povrede, fizičko i pravno lice se kažnjavaju sledećim kaznama:

4.1 Pravno lice – poslovni subjekat koji krši odredbe člana 11 ovog zakona, kažnjava se kaznom za prekršaje od tri hiljade (3.000€) evra.

4.2 Fizičko lice koji krši odredbe člana 11 ovog zakona, kažnjava se mandatnom kaznom od pedeset (50€) evra.

4.3 Odgovorno lice koji krši odredbe člana 12 ovog zakona, kažnjava se novčanom kaznom za prekršaje od petsto (500€) evra.

4.4 Odgovorno lice koji krše odredbe člana 13, stav 4.1. ovog zakona, kažnjava se novčanom kaznom za prekršaje od pet hiljada (5.000€) evra.

**POGLAVLJE XI.
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

**Član 22
Stavljanje van snage**

Stupanjem na snagu ovog zakona, stavlja se van snage Zakon o duvanu Br.02/L-36 i Zakon za izmenu i dopunu Zakona o duvanu Br.03/L-157.

Član 23

1. Proizvođači i uvoznici duvanskih proizvoda su obavezni da u roku od dvanaest (12) meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona postave oznake na pakovanjima proizvoda duvana utvrđenim prema članu 6 stav 5 i 6 ovog zakona.
2. Proizvođači u uvoznici duvanskih proizvoda obavezni su da u roku od trideset šest (36) meseci nakon stupanja na snagu ovog zakona postavljaju oznake na proizvodima duvanskih proizvoda utvrđenim članom 6 stav 7 ovog zakona.
3. Institucije, organizacije svih vrsta, kao i sredstva javnog prevoza, obavezni su da u roku od četiri (4) meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, da postavljaju znakove zabrane pušenja duvana.

**Član 24
Stupanje na snagu**

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana nakon objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova

**Zakon br. 04/L-156
4. aprila 2013. god.**

Proglašeno Ukazom Br.DL-017-2013, dana 24.04.2013, od strane Predsednice Atifete Jahjaga.